

SITOWISE

Tuusulan FOCUS KTYS

MAISEMA JA KATUYMPÄRISTÖ
17.1.2025

Maiseman yleiskuvaus

Suunnittelualueen maisema on täynnä kontrasteja: sieltä löytyy hiekkateitä, vehreitä pihapiirejä, reunametsiä ja kulttuurimaisemaa, ja toisaalta laajoja maa-ainesisottoalueita voimajohtopylväineen. Toisaalta sijainti lentokentän ja Tuusulanväylän välittömässä läheisyydessä tuo alueelle dynaamisen luonteen. Alueen metsistä osalle on tehty harvennushakkuuta. Rakennuskanta on monimuotoista vanhoista omakotitaloista teollisuuskiinteistöihin. Maa-ainesisottoalueilla kasvillisuutta ei ole, joten sieltä ja niiden alueiden ylitse avautuu paikoin pitkiä näkymiä kaukomaisemaan. Maiseman kohokohtia ovat sisääntulojaksolle sijoittuva korkea kalliomäki, joka toimii lentokoneiden bongauspaikkana sekä Puusepäntien länsipuolinen kallioselänne. Viimeksi mainitulle alueelle sijoittuu kaksi muinaismuistokohdetta, joista pohjoisempi säilyttää suojelustatuksensa.

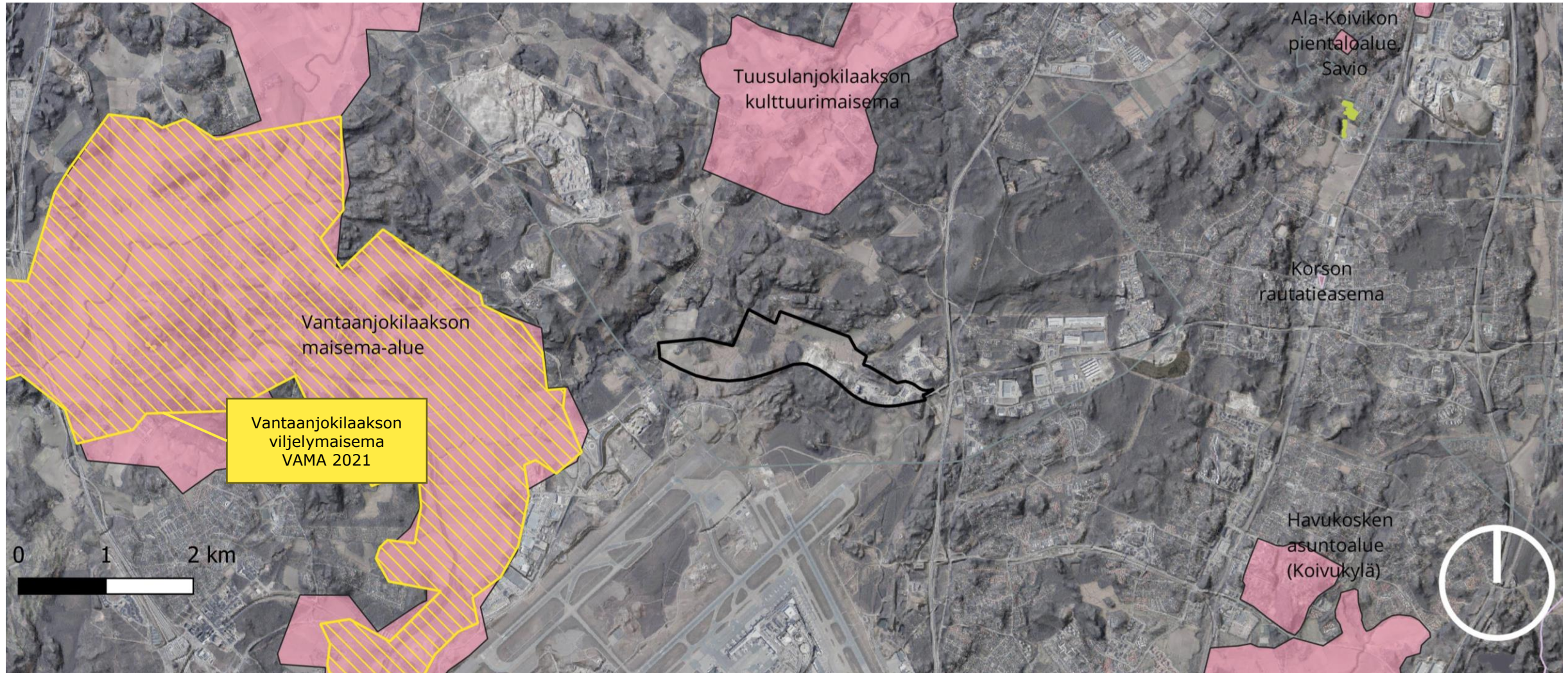
Maiseman arvokohteet

Suurmaiseman arvoalueita ovat maakuntakaavassa huomioidut Vantaanjokilaakson valtakunnallisesti arvokas viljelymaisema (VAMA 2021) sekä maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt Vantaanjokilaakson maisema-alue ja Tuusulanjokilaakson kulttuurimaisema. Kyseiset arvoalueet eivät sijoitu suunnittelualueelle. Lounaasta koilliseen rajautuva Ruotsinkylän kylämaisema on osa Tuusulanjokilaaksoa, ja suunnittelualueeseen läheisesti rajautuva Myllykylän viljelymaisema on osa tätä kylämaisemaa. Maisemassa kauniisti polveileva Myllykyläntie reunavyöhykkeineen on osa tätä kulttuurimaisemaa.

Huhtarinmäkeen sijoittuu kaksi muinaisjäännöstä, joista viheralueen korkeimmalle kohdalle sijoittuva Johannisberg D on tärkein. Sen eteläpuoliset Johannisberg A ja E on inventoitu ja dokumentoitu Museoviraston toimesta kesällä 2024 eivätkä ne jatkossa ole suojelukohteita.

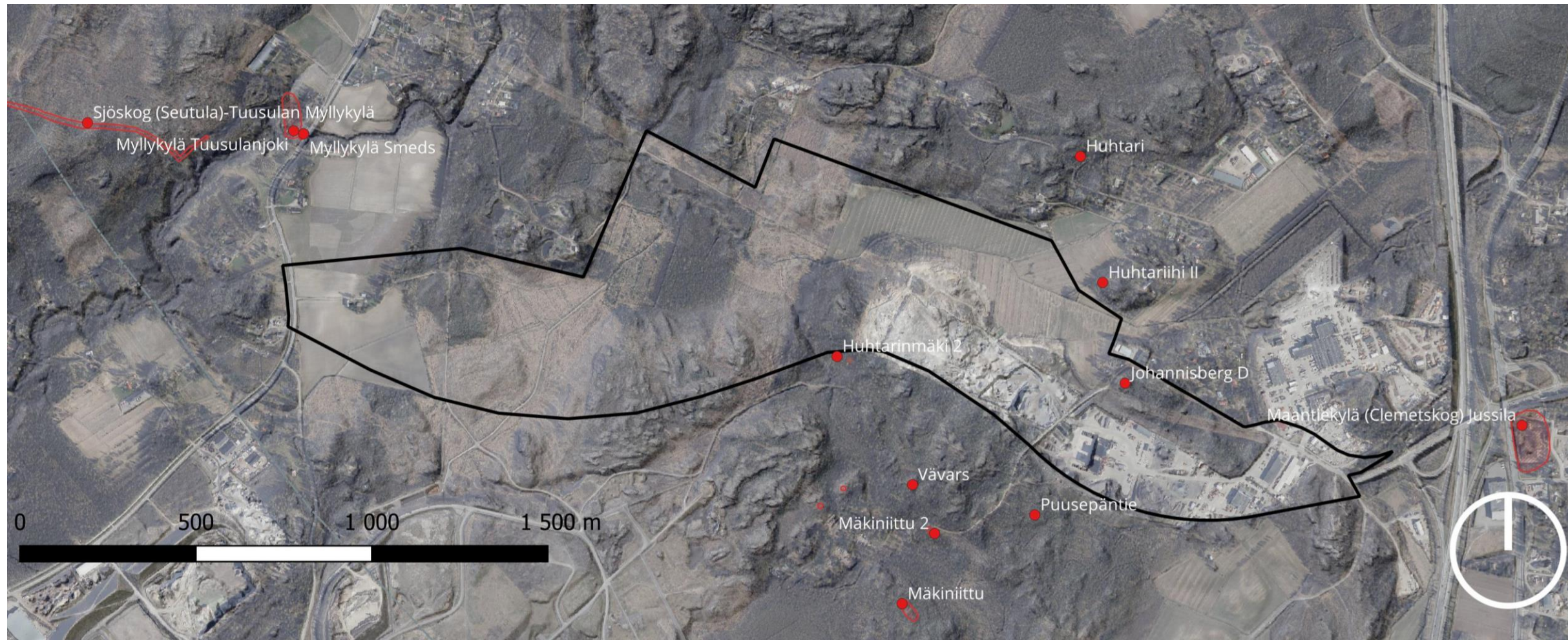

Suurmaiseman arvokohteet

Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet VAMA 2021 ©SYKE, Maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt ©Uudenmaanliitto 2022. Taustan ortokuva ja vinovarjoste ©MML. Kuvaustekniikka ©Sitowise.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Arkeologiset kohteet ©Museovirasto. Taustan ortokuva ja vinovarjoste ©MML. Kuvaustekniikka ©Sitowise.

Lähde: Tuusulan kunta

Lähde: Tuusulan kunta

Katuympäristön tavoitteet

Katuympäristölle asetetut suunnittelutavoitteet ovat:

- Selkeä ympäristö, joka noudattaa maiseman ominaispiirteitä ja katutilan erilaisia jaksoja.
- Alueen tunnistettavuus ja omaleimaisuus. Sammontaonta nimistössä ja yksityiskohtina.
- Mittakaavan vaihtelu ja sen hyödyntäminen suunnittelun tehokeinona.
- Kiviaineksen hyödyntäminen hulevesirakenteissa ja katu ympäristöjen yksityiskohdissa.
- Kierrätysmateriaalien ja kiertotalouden korostaminen suunnitteluratkaisuissa.
- Katuviheralueiden suunnittelu ja rakentaminen siten, että kokonaisuus on ekologisesti ja taloudellisesti ylläpidettävissä.
- Kulttuuriympäristön arvojen ja ominaispiirteiden huomioiminen.
- Luonnon monimuotoisuuden lisääminen luomalla uusia ja tukemalla nykyisiä biotooppeja: niityt, paahdeympäristöt, kosteikot, reunavyöhykkeet, viljelymaisema, kallioalueet, hulevesiaiheet jne.

Katuympäristö - Suunnitelma

K1 - Sammontakojantie

- Korostetaan maiseman ja katutilan erilaisia jaksoja: sisääntulojakso, taajamajakso, kulttuurimaisemajakso
- Tällä kadulla muista kaduista poikkeavat, näyttävät valaisimet ja valaisinpylväät, jotka erottuvat suurmaisemassa ja vievät huomioita voimajohtopylväiltä ja -linjoilta.
- Monimuotoista viherrakentamista, jotka nekin tukevat jaksoajatusta. Esimerkkinä jalopuut länsiosassa, kosteikkokasvillisuus hulevesipainanteissa ja niityt kadun luiskissa ja tonttien reunoissa.
- Kulttuurivaikutus saa näkyä kasvilajeissa ja näkymissä erityisesti Myllykylän kylämaiseman alueella. Sisääntulojaksolla maataideaihio.
- Luodaan mielenkiintoisia yksityiskohtia suojatieylitysten ja bussipysäkkien kohdilla kiveysten, rakenteiden, värienkäytön ja istutusten avulla ja näin ollen elämyksellisyyttä ja kokemuksellisuutta katutilojen hitaasti kulkeville käyttäjille.
- Biosuodatuspainanteet ja hulevesirakenteet toteutetaan kasvipintaisina hyödyntäen kierrätyskiviä. Luiskaverhoiluissa käytetään erityyppisiä niittyjä ja paahdekasvillisuutta.
- Pohditaan katualueen ja tonttien raja-alueiden viherrakennetta jatkuvana ja pehmeälinjaisina kasviaiheina, mikäli mahdollista.

Katuympäristö - Suunnitelma

Muut kadut ja katuympäristöt

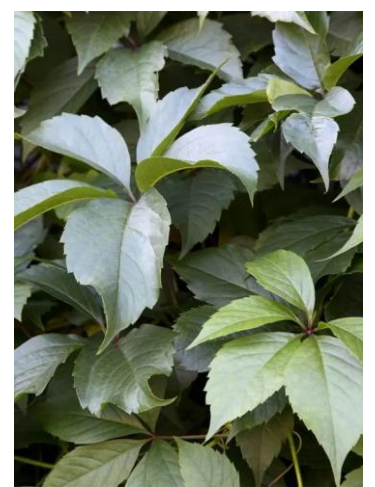
- Nykyisillä tonttikaduilla säilytetään olemassaolevaa kasvillisuutta ja pienipiirteistä ilmettä mahdollisimman paljon. Uusia istutuksia ei kapeisiin katutiloihin mahdu.
- Puusepätien ja Sammontakojantien välisen VL-alueen reunavyöhyke on maisemassa tärkeä: maaston ja puuston säästäminen ja tarvittaessa täydennysistutus.
- Voimajohtopylväiden ja -linjan yhteensovittaminen kasvillisuuden, valaistuksen ja maiseman kesken.
- Valaisimet perustasoa, eivät korostu.
- Tuetaan olemassaolevia maastonmuotoja, reunoja ja näkymälinjoja.
- Säästetään Lemmintien itäpuolisen viheralueen kasvillisuutta mahdollisimman paljon.

Kasvillisuus, katu ympäristö ja tontit

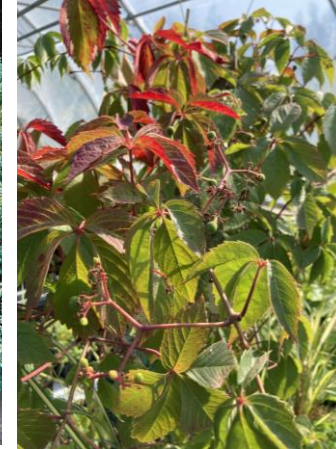
*Vapaamuotoiset
aidanteet tonttien
rajalla (esim. koripaju,
heisiangervo)*

*Lamoavat ja peittävät maanpeitepensaat
(lamohietakirsikka, lamohierukka, paljakkapaju ym.)
katuympäristössä ja tonttien rajoilla*

*Lamoavat ja pystymäiset
katajat (juniperus-suku)*

*Köynnökset rakenteisiin,
aitoihin ja tonteille*

Kasvillisuus, idän ja keskiosan kedot ja kalliot

Kuivan keldon ja aurinkoisen paikan kasvit, paahde- ja niittykasvillisuus. Luontainen kasvittuminen köyhillä kivennäismailla lisää biodiversiteettiä ja Focus-alueelle luontaista.

Männyt

Katajat

Kasvillisuus länsiosan kulttuurimaisemassa

Koivu

Sulkaharmaaleppä Pihlajat

Mongolianvaahtera

Kukkaniitty – 1- tai monivuotinen
(kuvassa vuoden 2020 Tuusula-sekoitus)

Vaahtera

Jalava

Tammi

Jalopuut maisemapuina Myllykylän alueella
– yksittäin tai ryhminä.

Hulevedet

- Hulevesien hallinnan suunnittelua ohjaa Tuusulan hulevesien hallintasuunnitelmassa (Pöyry, 2018) asetetut tavoitteet Huhtarinpuron ja Kylmäojan valuma-alueille.
 - *Jos valuma-alueilla on odotettavissa rakentamisen myötä hulevesien määrän lisääntymistä, tulee suunnitella ja toteuttaa virtaamaa viivyttävät ja kiintoaineista vähentävät ratkaisut ennen rakentamista.*
 - *Huhtarinpuron luonnontilan muuttaminen on kiellettyä.*
- Hulevesien määrä ja laadullinen kuormitus tulee kasvamaan merkittävästi rakentamisen myötä, jonka vuoksi toteutetaan seuraavat toimenpiteet:
 - Katualueilla hulevedet käsitellään ja viivytetään biosuodatusrakenteilla sekä hulevesipainanteilla.
 - Tonteilla tulee viivyttää 1 m³ muodostuvia hulevesiä jokaista 100 m² läpäisemätöntä pinta-alaa kohden. Maaperäolosuhteiden salliessa kattovedet tulee ensisijaisesti imeyttää ja läpäiseviä pintamateriaaleja tulee suosia muodostuvan hulevesimäärän vähentämiseksi. Liikennöityjen alueiden hulevedet tulee ohjata niiden laatua parantavaan hulevesirakenteen kautta ennen purkamista yleisten alueiden hulevesijärjestelmään.
 - Yleisille alueille toteutetaan hulevesien virtaamapiikkejä tasoittavia tulvatasanteita ja hulevesialtaita.
 - Huhtarinpurosta säilytetään Sammontakojantien (K1) pohjoispuolinen osa
- Nykyinen Huhtarinporon uoma tullaan siirtämään Suolamyllyntien varteen (K4) virtausreitin/alueellisen tulvareitin säilyttämiseksi Huhtarinpuroon saakka.
- K7 pohjoispuolisessa hulevesirakenteen suunnittelussa tulee huomioida Helsinki-Vantaan lentoreitti → Rakenne ei saa houkutella isoja lintuja, jolloin altaassa ei voi olla pysyvää vesipintaa/peiliä. Allas tulee tyhjentyä 24 tunnin kuluessa sen täyttymisestä ja se kasvitetaan.

Hulevesien hallinta

- Katualueilla hulevesien suodattaminen ja viivyttäminen ensisijaisesti kasvipeitteisissä biosuodatuspainanteissa. Kapeimmilla kaduilla hulevedet hallitaan hulevesipainanteilla.
- Viheralueilla hulevesien viivyttäminen kokoojaojien yhteyteen toteuttavilla tulvatasanteilla ja viivytyksaltailla Huhtarinpuron ja Kylmäojan vesitaseen säilyttämiseksi (tulvatilanteessa).
- Kiviä, heiniä, kosteikkokasveja, niittyjä → tavoitellaan monimuotoisia elinympäristöjä pölyttäjille.
- Hulevesirakenteiden ilme on kuivina aikoina karumpi eli se vaihtelee vuodenaikojen ja vuosien mukaan vehreästä kiviseen.
- Paikallista kiviainesta hyödynnetään mahdollisimman paljon hulevesirakenteissa.

Valaistus ja taide

- Sammontakojantiellä valaisimet ovat katseenvangitsijoina maisemassa, valaisinpylväät 10 m korkeita.
- Muilla kaduilla valaisinpylväät ovat 8 m korkeita ja perustasoisia eli eivät korostu kuten pääkadulla.
- Valaistus sovitetaan voimajohtopylväisiin.
- Valaisintyyppin/tyyppien ja -pylväiden valinta tarkemmin jatkosuunnittelussa.
- Sammontakoja aiheena Sammontakojantien sisääntulojaksolla: valaistu maataideteos tai muu aiheeseen sopiva.
- Sammontakoja-aihetta voidaan työstää myös pieninä yksityiskohtina rakenteissa, kalusteissa ja varusteissa koko suunnittelualueella.

Valaistus

Pääväylällä Puupylväs esim. Tehomet Pallas 10, voimajohtolinjan alla käytettävä matalampia pylväitä esim. PARK 5/6. Voidaan käyttää vakiovarsia, valaisinvalmistajien varsimalleja tai Tehometin valmistamia erikoispylväitä.

Muilla kaduilla ehdotetaan käytettävän vakio-mallisia metallipylväitä.

Valaistus

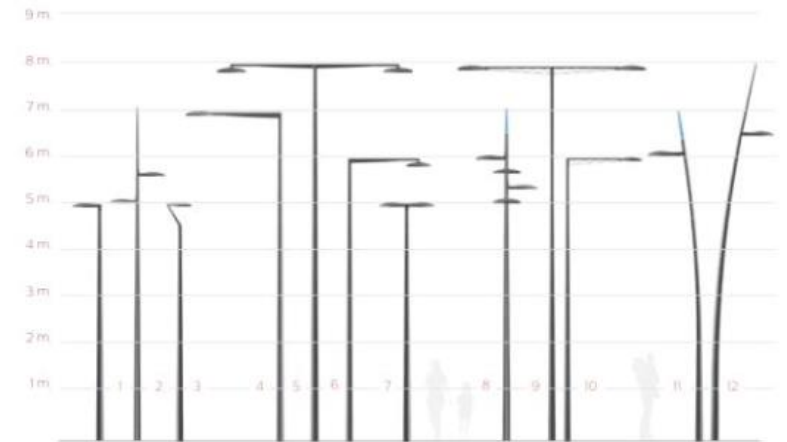
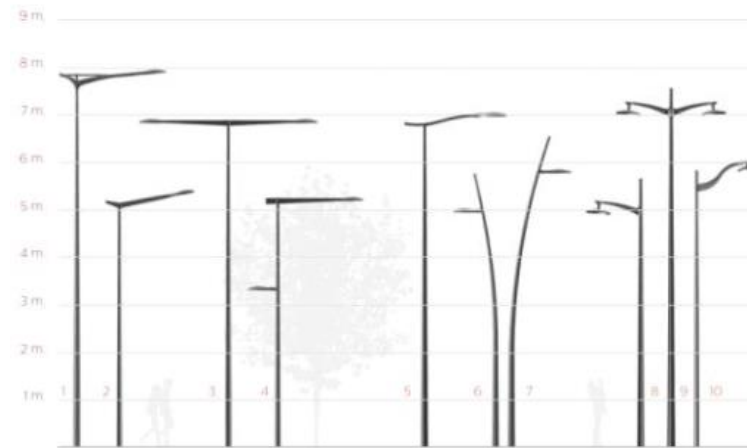
Pääväylällä näyttävä ja kadun luonnetta korostava valaisin, esimerkkinä Signifyn Citysoul. Valaisimen asennus mahdollinen sivu- tai yläpuolisella kiinnityksellä → useita erityyppisiä varsivaihtoehtoja.

Valaistusluokkana M3b + P4.

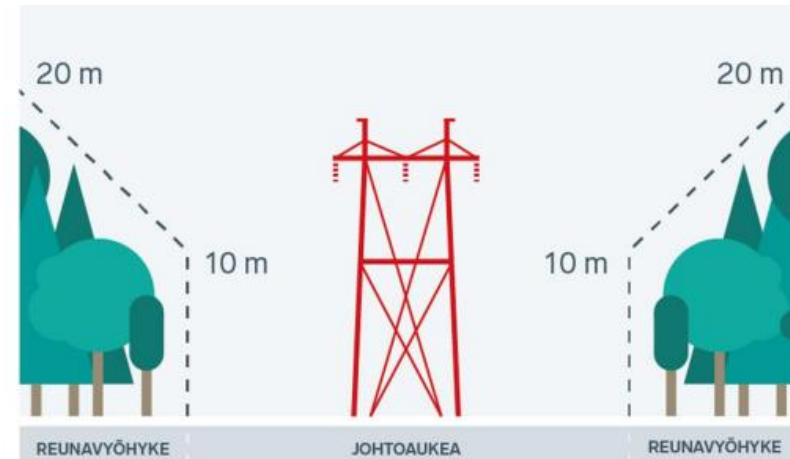
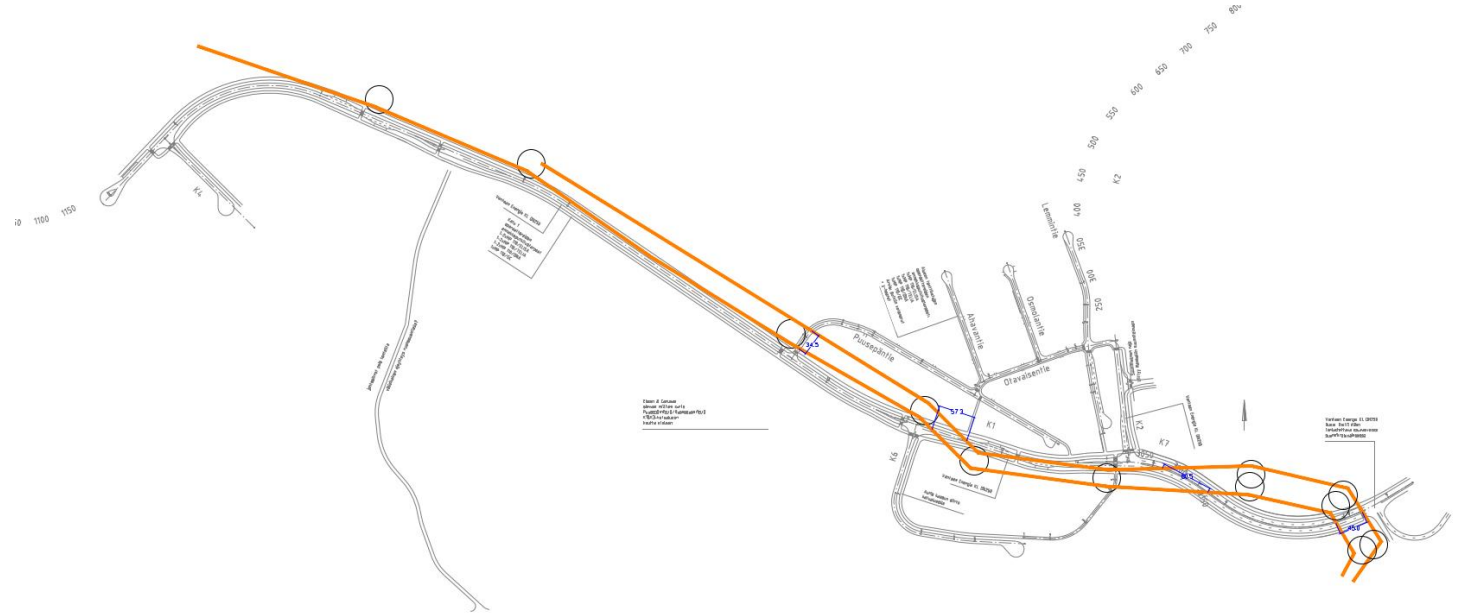
Muilla kaduilla ehdotetaan käytettäväksi erilaista valaisinmallia. Esimerkkinä Signifyn Luma.

Valaistusluokkana M4 tai M5 + P4.

Voimajohtdot

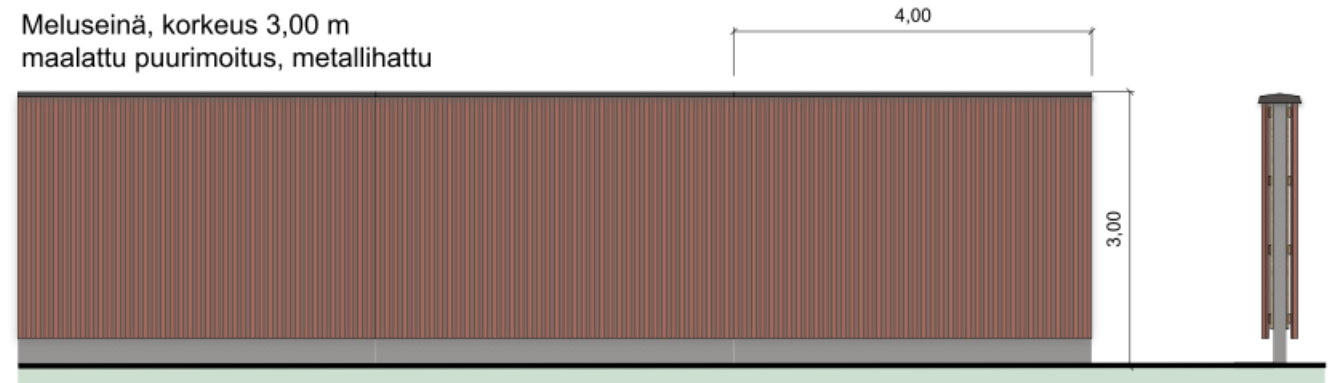
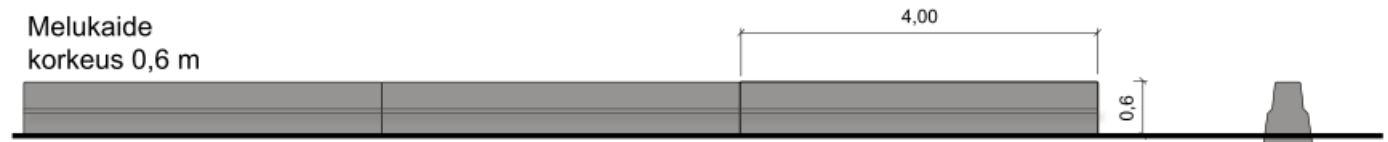
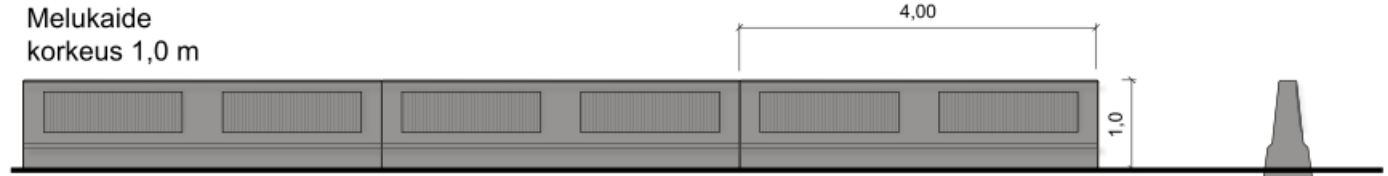
- Alueelle sijoittuu kaksi 110kV suurjännitelinjaa.
- Voimajohtolinja ja -pylväät dominoivat kaupunkikuvaa Sammontakojantien itäpäässä, jossa ne sijoittuvat lähelle katu- sisääntulojaksolla jopa pareittain (ylin kuvaote).
- Suunnittelussa on huomioitu voimajohtojen ja -pylväiden asettamat rajoitukset (johtoaukea, reunavyöhyke, pylväsala, maadoitukset, rakenteet, kasvillisuus).
- Voimajohtopylväät voivat olla design-pylväitä esim. pylväsparina toteutettuina kaupunkikuvallisesti keskeisessä kohdassa.
- Myös maakaapelointia voidaan harkita, mikäli se kustannussyistä on mahdollista.

Lähde: Eltel 5/2024

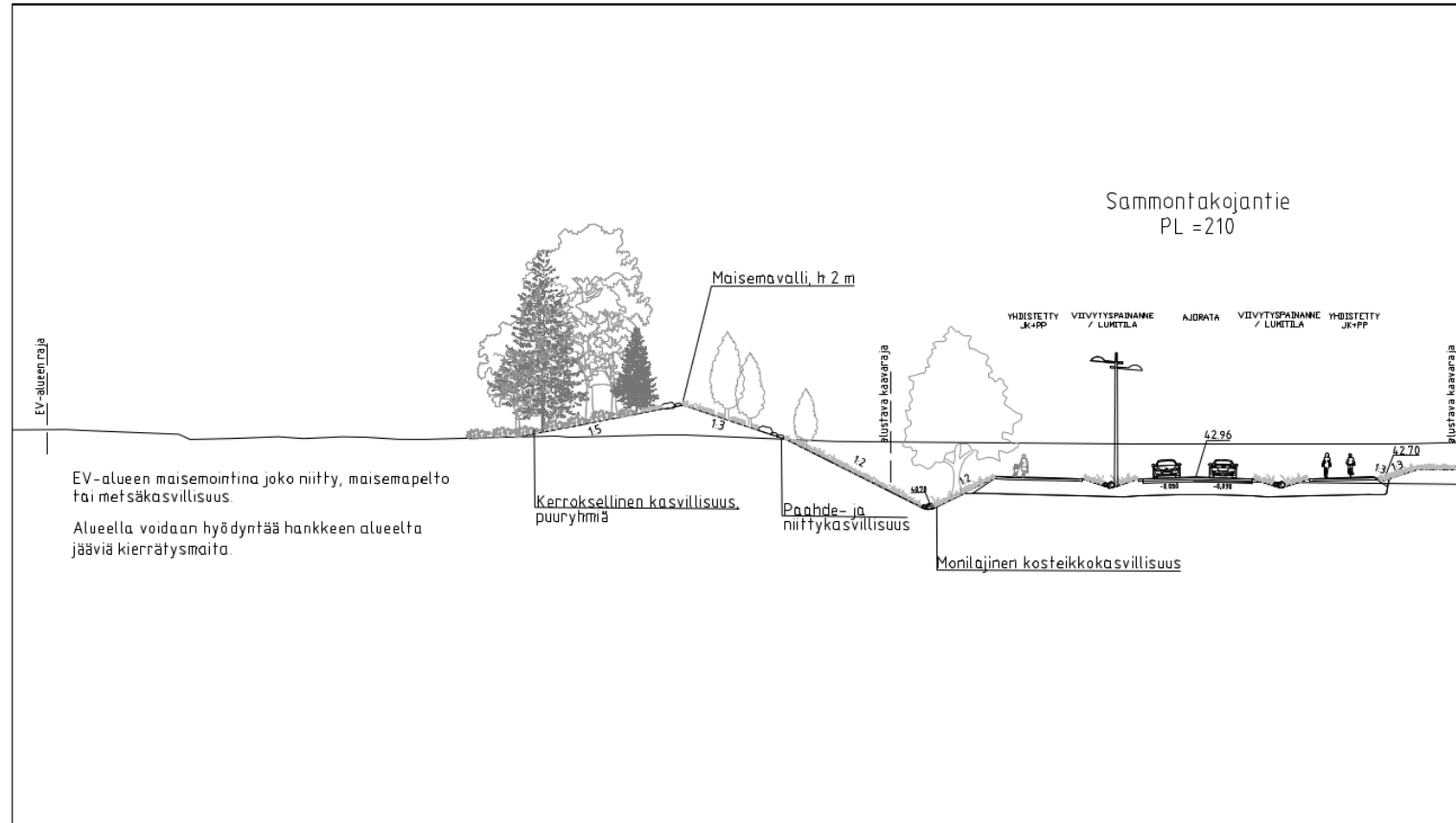
Melukaiteet ja meluseinät

- Alueelle on laadittu erillinen meluselvitys, jossa on huomioitu sekä asemakaava-alueen katujen että maantien 152 (kehä IV) melutasojen tarkastelu.
- Merkittävin melulähde on Sammontakojantie (K1), vähäisemmässä määrin myös mt 152 ja Tuusulanväylä.
- Meluselvityksessä kaava-alueen kaduille esitetään seuraavat meluesteet:
 - Sammontakojantielle (plv 2860-2940) 1m korkea melukaide.
 - Sammontakojantielle (plv 2940-2990) 0,6 m korkea melukaide (näkemäalue).
- Matala 1 m korkea melukaide on betonia, pinta uritettu. 0,6 m korkean melukaiteen pinta sileä.
- Maantielle 152 on aluevaraussuunnitelmassa esitetty 3 ja 4 m korkeita meluseiniä. Ne voivat olla betonisia, puuverhoiltuja ja ilmeeltään harmonisia ja aikaa kestäviä, esimerkkikuvia vierellä.

EV-alueen maisemavalli

- Sammontakojantien länsipäässä olevalle EV-alueelle on mahdollista sijoittaa meluvalli.
- Tilavaraus on reilu, joten alueelle on mahdollista sijoittaa kierrätysmaita, ja maastoa voidaan muotoilla tarkoituksenmukaisesti.
- Viereisessä kuvassa esitetty meluvalli on oikeastaan maisemavalli, joka katkaisee näkymän pohjoisen suunnasta etelän uusille väylille.
- Vallissa hyödynnetään ensisijaisesti kierrätysmaita. Etelään suuntaava eli kadun puoleinen luiska tehdään paahde- ja niittykasvillisuudella sekä kataja/varpuistutuksilla.
- Pohjoiseen rajautuva osuus on monilajinen ja kerroksellinen puista ja pensaista koostuva sekaistutus. Valli sovitetaan muuhun ympäristöön mahdollisimman luontevasti.
- Alueen laajuuden vuoksi osa EV-alueesta voi olla niittyä, maisemapeltoa tai metsitystä.

Lyhyesti vaikutuksista

- Uusien katujen linjaus tai nykyisten parantaminen ei suoranaisesti vaikuta maiseman ja kulttuuriympäristön arvokohteisiin. Tämä johtuu paljolti siitä, että alueella on tehty kattavasti maa-aineistenottoa ja metsänhoitotoimenpiteitä, ja alkuperäistä luonnonmaisemaa on hyvin vähän jäljellä.
- Laajemmat maisema-alueet sijoittuvat suunnittelualueen ulkopuolelle. Toki useiden eri maankäyttö- ja liikennehankkeiden välillinen yhteisvaikutus kohdistuu myös suurmaisemaan ja em. Maiseman arvoalueisiin.
- Myllykylän kylämaisema sijoittuu lähelle suunnittelualueetta, ja siihen kohdistuu suoria vaikutuksia peltoalueiden pirstoutumisena ja näkymälinjojen muutoksina.
- Munaismuistokohteista Johannisberg D säilyy. Se sijoittuu maisemallisesti tärkeälle kalliomäelle ja kaavassa säilyvälle viheralueelle.

Jatkosuunnittelussa huomioitavat asiat

- Valaisintyyppin/tyyppien ja –pylväiden valinta sekä yhteensovitus voimajohtopylväiden ja –linjojen kanssa.
- Huomioidaan lentotoiminnan rajoitukset (vesipinnat/linnut, valaistus) sekä voimalinjan rajoitteet kasvillisuuden käytössä.
- Kiertotaloussuunnitelman laatiminen.
- Maisema-analyysin laatiminen.
- Katualueiden yhteensovitus tonttien suunnittelun kanssa.
- Metsäisille viheralueille laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma (erityisesti Sammontakojantien ja Puusepäntien välinen viheralue, jonka käyttö tulee lisääntymään).
- Alueen brändäys monimuotoisena ja ekologisesti toteutettuna teollisuusympäristönä ja sopivien työkalujen pohdinta tätä varten (Brändikäsikirja, Design Manual tai vastaavat). Tähän liittyy myös Sammontakojai-aiheen ideointi eri käyttökohteissa sekä sijainti lentokentän läheisyydessä vrt. Aviapolis. Focus-alueen on mahdollista toimia käyntikorttina Tuusulan työpaikka-alueille.

Lähteet

Maanmittauslaitos 2024. Taustakartat, korkeusmalli, ortokuva ja vinovarjoste. Avoimet paikkatiedot ja rajapinnat. <https://asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka/tiedostopalvelu?lang=fi>

Museovirasto 2023. Inventointiraportti, Tuusula, Focus-alueen arkeologinen inventointi.

Museovirasto 2024. Avoimet paikkatietoaineistot, rajapinnat ja karttapalvelu.

<https://www.museovirasto.fi/fi/palvelut-ja-ohjeet/tietojarjestelmat/kulttuuriympariston-tietojarjestelmat>

Museovirasto 2024. Muinaisjäännösrekisteri. Kulttuuriympäristön palveluikkuna.

https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjreki/read/asp/r_default.aspx2

Suomen ympäristökeskus / ELY-keskukset 2024. Suomen ympäristökeskus avoin paikkatieto.

https://www.syke.fi/fi-fi/avoin_tieto/paikkatietoaineistot

Uudenmaan liitto 2024. Avoimet paikkatietoaineistot ja rajapinnat.

<https://uudenmaanliitto.fi/tietoa-uudestamaasta/kartat-ja-paikkatieto/>

Uudenmaan liitto 2024. Missä maat on mainioimmat. Saatavilla

<https://uudenmaanliitto.fi/wp-content/uploads/2022/05/Missa-maat-on-mainiommat.pdf>

Ympäristöministeriö 2021. Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. Uusimaa. Saatavilla

https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/VAMA%202021_1%20Uusimaa_FI%20SVE.pdf

Liite 1. Suurmaiseman arvokohteet 1/3

Tunnus	Kohteen nimi ja tyyppi	Kunta	Etäisyys (noin) kaava-alueeseen	Kohteen kuvaus
A. VAM010009	Vantaanjokilaakson viljelymaisema Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, SYKE 2021	Helsinki, Vantaa	1,1 km	”Vantaanjokilaakson viljelymaisema on huomattava yhtenäinen viljelyalue pääkaupunkiseudun kaupunkiasutuksen keskellä. Taajama-asutuksen leviäminen ja tiivistyminen näkyvät selvästi alueen maisemakuvassa, jota kehystävät asutuksen ohella leveät päätietsä teollisuus-, toimitalo- ja kaupparakennukset. Urbanista ilmeestä ja ympäristön intensiivisestä maankäytöstä huolimatta alueella on runsaasti rauhallisia maatalousmaisemia sekä luonnonarvoiltaan huomattavia suojelualueita. Maisema-alueen laajoilla virkistysalueilla yhdistyvät urbaanit puitteet, maatalouselinkeinojen synnyttämät ympäristöt sekä koskiosuuksien, vanhojen metsien ja puistomaisina hoidettujen alueiden leimaamat luontokohteet. Vantaanjokilaakson kulttuurihistoria näkyy maisemassa satunnaisina perinteisen rakenteensa säilyttäjinä kyläkokonaisuuksina, vanhoina tielinjoina, hyvin säilyneinä kartanoympäristöinä sekä historiallisina teollisuuslaitoksina. Alueella on myös laajoja viljelytasankoja, joiden taustamaiseman muodostavat pääsääntöisesti matalahkot asuinalueet. Avarimmat näkymät aukeavat Seutulan ja Haltialan peltoalangoilla. Haltialassa on laajoja laidunmaita, joiden yli aukeaa pitkiä Helsingin siluetin sekä Pakkalan ja Kartanonkosken kaupunginosien reunustamia näkymiä.” ”Vantaanjokilaakso edustaa eteläisen Suomen pitkän kartano- ja viljelyhistorian synnyttämiä maatalousmaisemia. Alueen perinteinen viljelymaisema on säilynyt pääkaupunkiseudun kasvun paineessa hyvin. Se muodostaa arvokkaan maaseutumaisen elinkeinomaisemakokonaisuuden keskelle urbaania ympäristöä. Maisema-alueella on useita merkittäviä kulttuuriympäristökohteita, luonnonsuojelu- ja virkistysalueita sekä maatalouskäytössä säilyneitä yhtenäisiä peltoaloja.” Lähde: Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet VAMA 2021, Uusimaa, s. 69.

Liite 1. Suurmaiseman arvokohteet 2/3

Tunnus	Kohteen nimi ja tyyppi	Kunta	Etäisyys (noin) kaava-alueeseen	Kohteen kuvaus
B. 288	Vantaanjokilaakson maisema-alue Maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö, Uudenmaan liitto 2022	Helsinki, Vantaa	1,1 km	”Vantaanjokilaakson maisema-alue Vantaalla muodostuu kallio- ja metsäselänteiden rajaamaan vanhaan merenpohjaan raivatuista tasaisista viljelyaukeista, joiden keskellä kapea ja jyrkkäumainen Vantaanjoki mutkittlee. Pääkaupunkiseudulla harvinainen avoin maisematila on jäänyt tiivistyvän yhdyskuntarakenteen keskelle. Alueelta on löydetty paljon jäänteitä kivikautisesta asutuksesta jopa 8000 vuoden takaa. Nykyinen kyläasutus pohjautuu ruotsalaiseen uudisasutukseen keskiajalla ja alueella oli 1500-luvulla 13 kylää, joissa yhteensä lähes 60 tilaa. Jokilaakson arvokkainta rakennuskantaa edustaa nykyään 1600-luvulla muodostettu Backaksen kartano, joka Osuusliike Elannon omistuksessa 1900-luvun alkupuolella tuotti ruokaa laajasti pääkaupunkiseudun asukkaille. Backaksen alueella on säilynyt merkittävää, vanhaa rakennuskantaa niin kartanon kuin Elannon ajoilta. Muuten vanhaa kyläasutusta on säilynyt Keimolan, Viinikkalan, Voutilan, Martinkylän ja Myllymäen kylissä. Vantaankoski otettiin teollisuuskäyttöön jo 1700-luvun lopussa: rautaruukki aloitti kosken partaalla 1830-luvulla, nykyaikaan säilyneet villatehdas ja mylly 1880-luvulla. Sekä Backas että Vantaankoski sijoittuvat Suuren Rantatien varteen. Pohjoisempana on pääasiassa 1800- ja 1900-luvun arvokasta rakennuskantaa edustavat mm. Königstedtin kartano, Linnan kartano, Mejlbyn virkatalo, Katrinebergin kartano ja osa Keimolan kylän talouskeskuksista. Helsingissä maisema-alue alkaa Haltialan pelloista ja päättyy Vanhankaupunginlahteen. Valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen rajaukseen kuuluvat Haltialan tila laajoine peltomaisemineen, Tuomarinkylän kartano 1700-luvun lopun rakennuksineen esimerkkinä Viaporin vaikutuksesta kartanokulttuuriin Helsingin seudulla sekä 1940-luvulta oleva Itä-Pakilan siirtolapuutarha-alue. Maakunnallisesti arvokkaaseen alueeseen Vantaanjoen alajuoksulla kuuluvat 1930-luvun lopulta oleva Oulunkylän siirtolapuutarha, kunnallistekniikan kehitystä varhaisvaiheista 1800-luvulta nykyaikaan kuvastava Koskelan ja Vanhankaupungin vesi- ja viemärilaitoksen rakennuskanta sekä 1820-luvulla rakennettu Villa Anneberg puistoineen. Lisäksi Helsingin kaupunki sijaitsee alkuvaiheessaan 1550-1640 Vantaanjoen suulla keskiaikaisen Koskelan kylän tienoilla.” ”Osa alueesta maakunnan suurmaiseman arvokasta murroslaaksoa. Jokilaakson viljelymaisemaa. Kivikautisia muinaisjäänneksiä. Osuusliikkeen suurtila. 1800-luvun ruukki. Vanhoja kartanoita ja kyliä. Vantaanjoen merkittävä kulkureitti, Helsingin kaupungin perustaminen, vesi- ja viemärilaitoksen historia, Viaporiin liittyvä kartanokulttuuri.”

Lähde: Maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt, Uudenmaan liitto, 2022

Liite 1. Suurmaiseman arvokohteet 3/3

Tunnus	Kohteen nimi ja tyyppi	Kunta	Etäisyys (noin) kaava-alueeseen	Kohteen kuvaus
C. 275	Tuusulanjokilaakson kulttuurimaisema Maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö, Uudenmaan liitto 2022	Tuusula	1,2 km	"Tuusulanjokilaaksossa sijaitseva Ruotsinkylä on tunnettu jo 1560-luvulla, jolloin kylässä oli 16 tilaa. Monet kylän avariien peltomaisemien ympäröimistä lukuisista maatiloista ovat olleet kruunun virkataloja. Tilojen rakennuskannasta vanhimmat ovat 1700-luvulta, ja suuri osa 1800- ja 1900-luvuilta. Kylässä sijaitseva Johannisbergin kartano on tunnettu 1600-luvulla ja rakennuskantaa on säilynyt alkaen 1770-luvulla rakennetusta päärakennuksesta. Ruotsinkylään perustettiin 1917 metsätieteellinen koelaitos, joka on nykyään Metsäntutkimuslaitos. Koelaitokseen kuuluu rakennuskantaa 1920- ja 1940-luvuilta." "Osa maakunnan suurmaiseman arvokasta murroslaaksoa. Jo 1560-luvulla tunnettu kylä, jossa säilynyt arvokasta rakennuskantaa 1700-1900-luvuilta. 1600-luvulla tunnettu kartano. 1900-luvun metsätieteellinen koelaitos." Lähde: Uudenmaan liitto, Maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt, 2022

Liite 2. Arkeologinen kulttuuriperintö 1/6

Tunnus	Kohteen nimi ja tyyppi	Kunta	Etäisyys (noin) kaava-alueeseen	Kohteen kuvaus
1. 1000005764	Johannisberg D Kiinteä muinaisjäännös kivirakenteet röykkiöt ajoittamaton	Tuusula	Sijaitsee kaava-alueen sisällä	"Kohde sijaitsee Puusepätie lounaispuolella sijaitsevalla kaakkois-luoteissuuntaisella kalliomuodostelmalla. Matkaa pohjoisessa olevalle Ruohosuontielle on röykkiöltä vain muutamia kymmeniä metrejä. Maasto kalliopaljastuman ympärillä on tiheähköä kuusivoittoista sekametsää. Kalliolla ei juurikaan kasva puita. Itse röykkiö on halkaisijaltaan 4 metriä ja korkeudeltaan alle puoli metriä ja muodoltaan pyöreähkö. Röykkiö koostuu hevosenpäänkokoisista ja tätä pienemmistä kivistä. Röykkiön keskellä on kuopanne ja röykkiön eteläkaakkoispuolella on näkyvissä halkaisijaltaan 10–20 cm olevista kivistä koostuva kivikko, joka lienee peräisin röykkiöstä. Kuopanne röykkiön keskellä ja kivikko sen vieressä viittaisivat siihen, että kohdetta on joskus kaiveltu. 4–5 metrin päässä röykkiöstä pohjoisluoteeseen on suurehko siirtolohkare. Röykkiö tarkastettiin vuoden 2023 inventoinnissa ja sen todettiin olevan muinaisjäännösrekisterin kuvauksen mukainen. Röykkiön peittää suureksi osaksi kuusen oksat ja muu puusto, itäosan latomus näkyy selvästi." Lähde: Kulttuuriympäristön palveluikkuna, Museovirasto
2. 1000047751	Huhtarinmäki 2 Muu kulttuuriperintö-kohde kivirakenteet röykkiöt historiallinen	Tuusula	noin 6 m	Huhtarinmäen länsipuolella on maahan kaivetun kellarin jäännökset. Kellari on ollut lounaaseen viettävässä rinteessä. Kellarikuopan sisäosa on alun perin ollut kooltaan noin 3,5 x 2,5 metriä. Reunat ovat sortuneet, joten alkuperäistä kokoa on vaikea tarkkaan arvioida. Kuopan syvyys ylärinteessä on noin 1,5 metriä ja alarinteessä alle metri. Kuopan ympärillä on 2,5–3 metriä leveät noin 30 cm korkeat vallit, jotka madaltuvat rinteeseen yläosaa kohti. Kellariin johtaa metrin levyinen ja noin viisi metriä pitkä käytävä lounaasta, rinteiden alaosaan. Maaperä alueella on hiekkaa ja kasvillisuus lehtomaista. Alueella on ollut pelto, johon liittyy kellarista 35 metriä itään oleva raivausröykkiö. Röykkiö on halkaisijaltaan 3,5 metriä ja korkeudeltaan noin metri. Alueelle ei ole merkitty peltoa mihinkään 1800-luvun tai 1900-luvun kartoista, voi olla myös, että kyseessä on kaskialue, mutta maaperässä ei havaittu erityistä nokisuutta. Todennäköisesti kohde ajoittuu 1800-luvulle tai 1900-luvun alkuun. Lähde: Kulttuuriympäristön palveluikkuna, Museovirasto
3. 858010016	Huhtarihi II Kiinteä muinaisjäännös kivirakenteet röykkiöt ajoittamaton	Tuusula	noin 49 m	Kohde, joka alun perin on käsittänyt yhteensä neljä röykkiötä, sijaitsee Ruotsinkylän Huhtariin tilan puimalarakennuksen välittömässä läheisyydessä, puimalan länsi- ja pohjoispuolella. Vuoden 2023 inventoinnin mukaan alueella sijaitsee röykkiö, joka on noin 6 metriä pari metrisen jyrkänteen itäpuolella, jossa on matala notkelma jyrkänteen ja paljaan kallion välissä. Kallio kohoo itään päin. Inventoinnissa ei havaittu röykkiöllä olevan selkeää muotoa, havainnointia vaikeutti röykkiön päällä oleva puusto. Röykkiö on noin viisi metriä pitkä ja pari metriä leveä ja matala. Muutamia isompia kiviä näkyy selvästi ja pienempää kiveystä levittäytyy niiden ympärille. Röykkiön kiveys näyttää hieman siltä, että ne on vieritetty notkelmaan ylempää kalliolta. Peruskartan muinaisjäännösmerkin kohdalla ei enää sijaitse muinaisjäännöstä. Lähde: Kulttuuriympäristön palveluikkuna, Museovirasto

Liite 2. Arkeologinen kulttuuriperintö 2/6

	Tunnus	Kohteen nimi ja tyyppi	Kunta	Etäisyys (noin) kaava-alueeseen	Kohteen kuvaus (Lähde: Kulttuuriympäristön palveluikkuna, Museovirasto)
4.	1000007200	Puusepäntie Kiinteä muinaisjäännös kivirakenteet röykkiöt ajoittamaton	Tuusula	noin 136 m	<i>Röykkiö sijaitsee pienellä kalliopaljastumalla noin 70 metriä Ruohosuontien eteläpuolella. Maasto kalliopaljastuman ympärillä on istutettua mäntymetsää ja sekametsää. Kohde on hajotettu röykkiöpohja, jonka halkaisija on noin 2 metriä ja korkeus vain noin 0,3 metriä. Röykkiö koostuu lampaanpäänkokoisista kivistä. Röykkiön ympärillä on kiviä, jotka selvästi ovat siitä peräisin.</i> <i>Kohde tarkastettiin vuoden 2023 inventoinnissa. Kohde on muinaisjäännösrekisterin kuvauksen mukainen, matala ja vaikeasti havaittavissa. Röykkiö on läpimitaltaan noin 4 metriä, sammaleen ja jäkälän peittämä, ja sijaitsee kalliopohjalla, ympäristö on kuivahkoa kangasta.</i> Lähde: Kulttuuriympäristön palveluikkuna, Museovirasto
5.	858010015	Huhtari Kiinteä muinaisjäännös kivirakenteet röykkiöt ajoittamaton	Tuusula	noin 238 m	<i>Röykkiö sijaitsee Huhtariihen asuinalueen pohjoispuolella, Huhtariihestä Kratinkalliolle johtavan tien koillispuolella olevalla kalliopaljastumalla. Röykkiön koko on 3 x 3 x 1 metriä ja se on hyväkuntoinen ja koskematon. Röykkiön sisällä on aikanaan ollut näkyvissä osa arkkumaista latomusta.</i> Lähde: Kulttuuriympäristön palveluikkuna, Museovirasto

Liite 2. Arkeologinen kulttuuriperintö 3/6

Tunnus	Kohteen nimi ja tyyppi	Kunta	Etäisyys (noin) kaava-alueeseen	Kohteen kuvaus (Lähde: Kulttuuriympäristön palveluikkuna, Museovirasto)
6. 858010019	Vävars Kiinteä muinaisjäännös kivirakenteet röykkiöt ajoittamaton	Tuusula	noin 286 m	Röykkiöt sijaitsevat metsässä, vierekkäisillä kalliokumpareilla, Ruohosuon pohjoispuolella, suosta noin 140 m. Röykkiö a on halkaisijaltaan noin 2,5 m, korkeudeltaan hieman yli puoli metriä ja muodoltaan pyöreähkö. Siinä on kiviä kämmenten kokoisista lohkoista aina halkaisijaltaan noin 50 cm kokosiin kiviin. Röykkiöstä kerrotaan löytyneen palanutta luuta ja rautaveitsi (ks. Leppäaho 1938), mutta tietoon on suhtauduttava varauksella. Röykkiö b on niin ikään ollut kooltaan noin 3 x 3 m kokoinen, mutta sittemmin tämä röykkiö on tuhoutunut metsänhakkuun yhteydessä. Röykkiö c (p = 6693776, i = 3388036) on kooltaan 3 x 4 m, alle puolen metrin korkuinen ja muodoltaan soikea röykkiö, joka koostuu hevosenpäänkokoisista ja tätä pienemmistä kivistä. Röykkiön keskellä on havaittavissa kuopanne. Röykkiö on heinittynyt ja sen itäkulmassa kasvaa mänty. Vuoden 2023 inventoinnin tulokset: Röykkiö (röykkiö a) sijaitsee noin 80 metriä Ruohosuontien pohjoispuolella. Röykkiön länsipuolitse, noin 60 metrin päässä, kulkee tieura, joka on suljettu puomilla. Ympäröivä kallio on sammaleen ja jäkälän peittämä. Kallio on laakea ja metsitty laidoilta laskeutuen. Röykkiö on halkaisijaltaan noin 3,5–4 metriä ja se on sammaleen peittämä, mutta erottuu selvästi kallion päällä. Röykkiö b sijaitsee peruskartan muinaisjäännösmerkin osoittamassa kohdassa. Röykkiö on kallion päällä, ympäristössä on tehty hakkuita joskus kauan aikaa sitten. Röykkiö näkyy hyvin. Se koostuu ”lampaanpään kokoisista” ja pienemmistä kivistä ja on kooltaan noin 4 x 5 metriä. Röykkiön eteläpäässä on isompi kivi tai mahdollisesti kallion nypylä, jonka viereen röykkiö on kasattu. Röykkiö c sijaitsee röykkiöstä a 190 metriä länteen kalliolla. Röykkiö on matala mutta erottuu kalliolla selvästi. Se on hieman soikean muotoinen mitat noin 5x4 metriä. Röykkiössä ei havaittu kuopannetta, josta on maininta rekisterin kuvauksessa. Lähde: Kulttuuriympäristön palveluikkuna, Museovirasto

Liite 2. Arkeologinen kulttuuriperintö 4/6

Tunnus	Kohteen nimi ja tyyppi	Kunta	Etäisyys (noin) kaava-alueeseen	Kohteen kuvaus (Lähde: Kulttuuriympäristön palveluikkuna, Museovirasto)
7. 1000014750	Maantiekylä (Clemetskog) Jussila Kiinteä muinaisjäännös työ- ja valmistuspaikat kestikievarit historiallinen	Tuusula	noin 344 m	<i>Kohde sijaitsee Maantiekylän teollisuusalueen ja vanhan maantien väliin jäävällä Jussilan tontilla. Tilan vanha päärakennus on rakennettu todennäköisesti 1760-luvun puolivälissä samalla kun Jussila siirrettiin nykyiselle paikalleen Ruotsinkylästä. Piha-alueen aitoista toinen ajoittuu luultavasti 1700-luvulle ja toinen vuoteen 1800. Uudempi päärakennus on myös 1800-luvulta. (Härö 1988: 59.)</i> <i>Paikalla on sijainnut ennen Jussilan siirtymistä alueelle Johannisbergin krouvi, joka toimi ainakin 1600-luvun lopulta lähtien kartanon omistajan majuri Jordanin perillisten omistamassa torpassa. Krouvinpito jatkui samalla paikalla vielä Jussilan siirtämisen jälkeenkin (Alanen ja Kepsu 1989: 97; Peltovuori 1975: 24, 203.) Majatalosta on säilynyt paikanpäällä mm. kylttejä.</i> <i>Jussilan pihapiiri on säilyttänyt hyvin 1800-luvun asunsa eikä maaperää ole muokattu alueella voimakkaasti. Pihan länsireunassa nurmikolla erottuu kohoumana pohjois-eteläsuuntaisena vanha maantienpohja ja on todennäköistä, että sen itäpuolella on säilynyt kievarin eri vaiheisiin kuuluneiden rakenteiden jäännöksiä.</i> Lähde: Kulttuuriympäristön palveluikkuna, Museovirasto
8. 1000014744	Myllykylä Smeds Kiinteä muinaisjäännös kulkuväylät sillanpaikat historiallinen	Tuusula	noin 350 m	<i>Kohde sijaitsee Myllykylän lounaspuolella Ruotsinkylään vievän tien vieressä Tuusulanjoen kosken kohdalla. Tien luoteispuolella on joen molemmilla penkoilla vanhaa siltapengerrystä. Joen eteläpuolella on pääosin luonnonkivistä tehty pengerrys, kun taas pohjoispuolella se on maan- ja kivensekainen. Silta on ollut rakennettu kalliosta lohkotun jyrkkäreunaisen kanavan reunaan.</i> <i>Siltarakenteet ajoittuvat luultavasti samoihin aikoihin kuin vieressä sijaitseva myllynraunio (Myllykylä Tuusulanjoki) eli 1800-luvulle. Tuusulanjoen ylittävä tie on kulkenut samalla paikalla ainakin 1700-luvun alkupuolelta lähtien (ks. Suur-Tuusulan historia I, karttaliite).</i> Lähde: Kulttuuriympäristön palveluikkuna, Museovirasto

Liite 2. Arkeologinen kulttuuriperintö 5/6

Tunnus	Kohteen nimi ja tyyppi	Kunta	Etäisyys (noin) kaava-alueeseen	Kohteen kuvaus (Lähde: Kulttuuriympäristön palveluikkuna, Museovirasto)
9. 1000020047	Mäkiniittu 2 Kiinteä muinaisjäänös työ- ja valmistuspaikat hiilimiilut historiallinen	Tuusula	noin 355 m	<i>Sijainti ja maasto: Kohde sijaitsee Helsinki-Vantaan lentoasema-alueen pohjoispuolella ja Huhtarinmäen eteläpuolella n. 450 m Ruohosuontien länsipäästä itäkoilliseen, 14 m Ruohosuontiestä etelään. Maaperä kohteella on silttiä, kasvillisuus sekametsää ja maasto viettää loivasti lounaaseen.</i> <i>Kohteen kuvaus:Hiilimiilu on muodoltaan neliskanttinen kumpare ja kooltaan n. 6,7 m x 6,4 m. Miilua kiertää n. 120 cm leveä ja 30 cm syvä oja. Miilun korkeus ojan pohjasta on n. 50 cm. Sen keskeltä otetussa kairausnäytteessä erottui selvä n. 15 cm paksu hiilikerros. N. 10 m hiilimiilusta länteen on rinnakkain kaksi soikion muotoista rännihautaa, jotka ovat kooltaan n. 3 m x 1,5 m x 30 cm. Rännihaudat sijaitsevat loivassa lounaaseen viettävässä rinteessä rinteensuuntaisesti. Toisesta haudasta otettiin kairausnäyte, jossa havaittiin n. 10 cm paksu hiilikerros.</i> <i>Kohde tarkastettiin vuoden 2023 inventoinnissa. Hiilimiilu on muinaisjäänösrekisterin kohdekuvauksen mukainen. Sen sijaan rännihaudat vaikuttaisivat kuitenkin enemmän metsäkoneen painamilta urilta. Vaikka niissä on vuoden 2006 inventoinnissa havaittu hiiltynyttä maata niin vuoden 2023 inventoinnissa havaittiin hiilipitoista noki maata miilun ympäristössä laajemminkin. Uutena havaintona huomattiin noin 10 metriä miilun luoteispuolella mahdollinen miilunpolttajien majan pohja. Usein miilunpolttajien majat ovat olleet miilun lähistöllä, ja niistä ei ole jäänyt paljoakaan jälkiä. Yleensä kevytrakenteisen majan pohja voi erottua suorakulmaisena kohoumana. Tällaisen kohouman kaakkoisnurkka kooltaan noin 2 x 2 metriä havaittiin, mutta muuten rakenteen reunat katosivat puuston katveeseen.</i>
10. 1000014743	Myllykylä Tuusulanjoki Kiinteä muinaisjäänös työ- ja valmistuspaikat vesimyllyt historiallinen	Tuusula	noin 356 m	<i>Kohde sijaitsee Myllykylän keskustan lounaspuolella Tuusulanjoen varrella. Paikan kaakkoispuolella kulkee Ruotsinkylään vievä tie. Paikalla on toiminut Ruotsinkylälle kuulunut mylly, joka on ollut käytössä ainakin 1700-luvun alkupuolelta lähtien. Vuonna 1729 kosken varrella oli jalkamylly, jonka kivien sanottiin olleen jo tuolloin vanhat. Mylly oli hyvästä koskesta johtuen kylän parhaita myllyjä. 1800-luvulla Tuusulassa oli kaksi merkittävää myllynpaikkaa ja näistä toinen oli Johannisbergin kartanon käytössä. On todennäköistä, että kyseessä on Myllykylän mylly. (Härö 1988: 108; Peltovuori 1975: 122; Tuusulan kulttuurimaisema ja rakennuskanta, luonnos 2005: 49.) Myllykylän myllystä on jäljellä puiden ja pusikon keskellä joen etelärannalla kiviraunion jäännökset, jotka ovat osittain sammaloituneet. Joen reunassa on lohkotuista kuutiomaisista kivistä kasattua seinälinjaa, jonka eteläpuolella on pieni oja. Ojan vieressä kulkee lähinnä luonnonkivistä muurattu kivijalka, jonka sisäpuolella on nelikulmainen kolo. Joen pohjoisrannalla pienen mättään keskellä on pieni myllykiven pala ja joessa on nähtävissä vielä myllyyn liittyviä patokiviä. Myllynrauniot ajoittuvat luultavasti 1800-luvulle. Kohteen vieressä on Myllykylän aikaisempaan tielinjaan liittyvien siltapengerrysten jäännökset (Myllykylä Smeds).</i>

Liite 2. Arkeologinen kulttuuriperintö 6/6

Tunnus	Kohteen nimi ja tyyppi	Kunta	Etäisyys (noin) kaava-alueeseen	Kohteen kuvaus (Lähde: Kulttuuriympäristön palveluikkuna, Museovirasto)
11. 1000010782	Sjosberg (Seutula) – Tuusulan Myllykylä Kiinteä muinaisjäännös kulkuväylät tienpohjat historiallinen	Tuusula	noin 416 m	<i>Tielinja on merkitty 1700- ja 1800-lukujen vaihteesta peräisin olevaan Kuninkaankartastoon.</i> <i>Vanhan tien Vantaan kaupungin puoleinen osa on nykyään käytössä enduro-mönkijäratana ja jälki on sen mukaista. Tuusulan alueella tielinja on sen sijaan säilynyt erinomaisessa kunnossa. Noin neljä metriä leveä nurmikoitunut tie erottuu paikasta riippuen joko urana tai penkkana. Penkkakohdilla tien molemmilla reunoilla on oja. Idässä tien laskeutuessa joen (=Lillån) rantaan on rinteeseen muodostunut noin kaksi metriä leveä ja metrin syvä ura.</i> <i>Vuonna 2019 käytiin YVA-ohjelmaan liittyvän inventoinnin yhteydessä tarkastamassa kohteen Vantaan puoleinen osa. Muinaisjäännöksen todettiin säilyneen tuoreilta vahingoilta. Endurorata alkaa silti välittömästi rajauksen länsipuolelta. Myös rajauksen sisäpuolella on ajettu vuosia aikaisemmin jollain isolla työkoneella. Koneen jäljet ovat jo peittyneet kasvustoon. Vanhan tielinjan päällä kulkee myös polku.</i>
12. 1000007199	Mäkiniittu Kiinteä muinaisjäännös kivirakenteet röykkiöt ajoittamaton	Tuusula	noin 562 m	<i>Kohde sijaitsee Ruotsinkylässä, Helsinki–Vantaan lentoaseman koilliskulmasta noin 700 metrin päässä sijaitsevan Mäkiniittu-nimisen kalliomuodostelman pohjoisosassa. Paikalla on kaksi röykkiötä (A ja B), jotka sijaitsevat muutamien kymmenien metrien päässä toisistaan. Röykkiö A on näistä pohjoisempi, halkaisijaltaan 3,5-4 metriä ja korkeudeltaan noin 0,5 metriä. Röykkiön vieressä on siirtolohkare. Röykkiö B sijaitsee noin 20 metriä kaakkoon röykkiöstä A. Röykkiö B:n halkaisija on 2,5 metriä ja se on noin 0, 5 metriä korkea. Röykkiön kaakkoispuolella, noin 1 metrin päässä on siirtolohkare ja koillispuolella mahdollinen pieni hiidenkirnu.</i>